

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Additio Ad Qvæstiones Selectas in 1. 2. S. Thom. olim impressas

Requesenius, Josephus M.

Romæ, 1675

An concupiscentia de se sit bonum naturale hominis, an vero aliquod malum, seu defectus ortus peccato originali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38791

tionem. antecedens probavi lib. 4. de iustific. disp. 40. sect. 4. auctoritate Scripturæ, ac Patrum, & Augustini, qui epist. 157. ad Optatum sic loquitur, merito videretur iniustum, quod sunt vasa iræ in perditionem, si non esset ipsa uniuersa ex Adam massa damnata; quod ergo sunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam penam. Tandem aio non posse doctrinam Augustini admitti in hac rerum serie, in qua decretus est Christus tamquam redemptor, ne dicatur venisse ad redimendum, ac neminem redemisse, quod esset contra dignitatem redemptionis.

SECTIO VI.

An concupiscentia de se sit bonum naturale hominis; an verò aliquod malum, seu defectus ortus ex peccato originali.

207 **H**enricus de Noris acriter defendit tamquam dogma Augustinianum, quod concupiscentia sit per se mala, ac vitium humana-

manæ naturæ ex primo peccato deriuatum. Subdit autem, hoc vitium esse morbidam qualitatem impellentem ad peccatum, ac realiter distinctam ab appetitu sensitiuo, qui sicuti ea vitiositate est infectus post lapsum, ita eadem caruisset ante lapsum. Sic loquitur cap. 3. §. 2. vers. hanc Sancti Patris, adducens, & approbans testimonium Petri Aureoli in 2. dist. 30. art. 2. *habitualis*, inquit, *rebellio appetitus sensitui non est in nobis natura appetitus sensitui tantum; hoc dico propter opinionem quorundam, qui dicunt quod appetitus relictus pure nature sue, adhuc haberet in se habituales illam rebellionem: ego dico quod de se est indifferens ad obediendum, vel non obediendum rationi, per aliquid autem additum, puta per qualitatem morbidam fit inobediens rationi, & hæc conclusio est expressa sententia Augustini, & paulo post concludit, Deum non esse auctorem huius concupiscentiæ, ut habet Ioannes Bagocius lib. 5. demonstr. dogm. Christ. disp. 8. cap. 1. sect. 3. his*

ver-

verbis, absit autem, ut quisquam Catholicus rei tam fœdæ, & ad malum importune incitantis, auctorem credat, cum tamen, si hominem nullo precedente peccato cum illo peccati fomite condidisset, tam eius, quàm nature humane, & omnium naturalium qualitatuum, facultatumq; auctoreffet existimandus.

208 Contrariam ex mente Augustini sententiam defendo, ad cuius explicationem. Præmitto primo concupiscentiam non esse formaliter peccatum, cum remaneat in baptizatis, in quibus nulla inest culpa, sublata per Baptismum, ut definit Trident. contra hæreticos asserentes concupiscentiam esse peccatum, ut refert Bellarm. lib 5. de amissione gratiæ cap. 5. quod etiam ex parte docuit Baius proposit. 74. his verbis, *concupiscentia carnis in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur, peccatum est.* Præmitto secundo cum Suarez Proleg. 4 cap. 2. num. 2. naturam humanam in puris naturalibus constitutam includere animam cum omnibus suis
po-

potentijs spiritualibus, & corpus integrum cum omnibus facultatibus sensitivis, & earum naturalibus inclinationibus cum dispositione corporis, & organorum ad liberum illorum usum, & in hac compositione nudè spectata includi rebellionem appetitus contra rationem, quæ quidem naturalis est, utpotè orta ex necessitate quadam naturali trahente difficultatem in operatione virtutis, quam nos de facto experimur. iam vero natura humana cum ista naturali contrarierate, & repugnantia appetituum dicenda est integra quoad vires omnes, & facultates naturales, hoc est non monstruosa, nec imperfecta priuatiuè, nempe per carentiam perfectionis debitæ naturæ, quamvis sit imperfecta negatiuè, idest sine perfecto ordine, & concordia potentiarum, & appetituum, cuius natura est capax sine debito illam habendi, hæc fere Suarez, quæ fusius repetit num. 10. & 11. Præmitto tertio, certum esse potuisse creari à Deo hominem in-
 pu-

pura natura, quia nihil est, quod illum necessitaret ad danda dona supernaturalia, & indebita, vt ex Aug. epist. 95. & S. Thom. probat Suarez cap. 1. num. 16. in eo autem casu Deus crearet hominem purum à peccato, quia non infunderet in eo culpam, cum certum sit hominem esse expertem culpæ, si ab alio homine peccante originem non trahat, nec se peccatorem constituat in ipso instanti creationis, vt notat Suarez Proleg. 4. cap. 1. num. 4. Præmitto quarto concupiscentiam dupliciter sumi posse, primo pro potentia ad amplexum boni delectabilis conformis, vel difformis rectæ rationi: secundo pro ipso actuali amplexu vtriusque boni. His præmissis.

209 Dico 1. actualem inclinationem, qua appetitus trahit voluntatem ad bonum delectabile inhonestum contra rationem, esse prauam, secus vero potentiam, quæ amplectitur bonum honestum, vel inhonestum. Prima Conclusionis pars est certissima, quia quid magis

gis

gis malum, quam quod est actu dis-
 sentaneum suæ regulæ, eique actu
 contradicit, cum actuali tractione
 voluntatis ad amplexum rei inhone-
 stæ. Secundam verò partem sic pro-
 bo, voluntas, & liberum arbitrium,
 quamuis indifferens ad resistendum,
 vel obediendum rationi, non est ma-
 lum, sed perfectio creaturæ rationa-
 lis, ergo etiam concupiscentia ac-
 cepta pro potentia ad concupiscen-
 dum aliquid contra, vel iuxta ratio-
 nem, non est mala, etiamsi mala,
 fit eius actualis inclinatio, ac relu-
 ctatio contra præscriptum rationis,
 aliter cogere ambas potentias, &
 vtrumque appetitum rationalem, ac
 sensitivum, seu superiorem, & infe-
 riorem damnare, vt malum, aut lau-
 dare, vt bonum, per hoc præcisè
 quod sit virtus inclinans ad ope-
 randum difformiter, vel conformi-
 ter ad suam regulam. Nec dicas
 concupiscentiam post peccatum esse
 inclinatum ad solum amplexum bo-
 ni delectabilis inhonesti: ne in-
 quam hoc dicas, quia sicuti ratio
 ho-

honesti includit bonitatem delectabilem, ita & specificatum formale proprium appetitus sentientis est bonum iucundum, quod diuiditur in duas species, nempe in iucundum honestum, & inhonestum, ac proinde concupiscentia quando obedit siue spontè, siue coereita per rationem, tunc eius actus est bonus, ac meretur laudem ob conformitatem cum appetitu recto, à quo dirigitur, & cui subditur in concupiscendo hanc potius, quam bonitatem oppositam.

210 Argumentor secundo: natura humana constans ex anima, quæ sit simul rationalis, sensitua, & vegetabilis, debet includere, tam potentias rationales nempe intellectum, & voluntatem, quam potentias inferiores, nempe phantasiam, quæ est potentia cognoscitiua, & appetitum sentientem, imo & potentias vegetatiuas, scilicet nutritiuam, & augmentatiuam, alioquin esset manca, ex defectu cuiuscunque potentiæ, quæ illi deesset in singulis gradibus

vitæ, quos in se continet, ergò si Deus creasset hominem secundum sua naturalia sine donis gratuitis, vtrique creasset illum cum omnibus his perfectionibus naturalibus, & & esset earum auctor, ac proinde non minus produceret in homine potentiam concupiscibilem, quam potentiam visivam, vel auditivam, & consequenter concupiscentia sumpta pro hac virtute non est mala, sed bona, aliter Deus, vel fuisset causa mali, vel non creasset naturam cum omnibus potentijs, cum quibus exigit creari, quemadmodum non crearet ignem cum potentijs sibi debitis, si conferret illi potentiam calefaciendi, non vero exficandi.

211 Dices, ergò Deus non creasset hominem rectum, quia potentia concupiscendi bonum delectabile contra rationem, contradicit rectitudini, ideoque est poena peccati, quod homo habeat talem concupiscentiam. Distinguo consequens, non creasset hominem rectum recti-
tu-

tudine naturali sibi debita, secundum ordinem puræ naturæ; nego, reëctitudine sibi indebita consistente in donis gratuitis, concedo, hoc autem solummodo probat Deum non dare homini omnem reëctitudinem, non verò non dare simpliciter reëctitudinem. Ratio à priori, vt natura dicatur simpliciter reëcta, sufficit, si voluntas, seu pars superior, queat partem inferiorem frenare, ne excurrat ultra limites boni ab ipsa præscriptos, alioquin ni homo crearetur impeccabilis, & indeclinabilis à regula diuina, & creata, non produceretur reëctus, quod vtique est falsum etiam supposito statu innocentie, in quo Adam non solum potuit, sed etiam deflexit à sua regula, cum sua, & posterorum pernicie. Nec obest, quod nunc sit pœna peccati habere talem concupiscentiam, nam dicitur pœna non præcisè ratione sui, sed ratione adnexæ denudationis à donis gratuitis, per quæ ita subordinaretur rationi, vt non posset contra eam insurgere, nec eius imperio

re-

resistere, vt habet S. Tho. quæst. 4.
de malo art. 2. ad 7. sicut enim concupiscentia contracta per originem, nihil est aliud, quam destitutio inferiorum virium à retinaculo iustitiæ originalis, ita malitia contracta non est aliud, quam destitutio ipsius voluntatis ab originali iustitiæ, & ideo S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 20. ait hanc spoliationem doni gratuiti esse pœnam, non quia homo factus est malus, sed quia in pœnam peccati desijt esse melior, cum ad ignorantiam, difficultatemque peruenit illa peccatrix, ideo pœna recte dicitur, quia melior ante hanc pœnam fuit. Et retorqueo argumentum, homo in pura natura haberet hanc concupiscentiam, & non in pœnam peccati, quod ipse nullum haberet in prima sui productione, ergò concupiscentia de se, neque est pœna peccati, neque mala. Rursus Deus non fuit auctor mali creans hominem in statu innocentiae cum voluntate potente ferri in malum, ergò nec dicendus est auctor mali, si illum creet
cum

cum potentia concupiscibili de se
inclinata ad bonum iucundum præ-
scindens ab honesto, vel inhonesto.
insto ulterius, Deus reparauit ex me-
ritis Christi naturam lapsam, nec ta-
men hæc reparatio dicitur nõ recta
per hoc, quod homo reparatus reti-
neat concupiscentiam reluctan-
tiam, ergo concupiscentia de se nõ
reddit malam naturam, cum qua pro-
ducitur, etiam in statu reparationis.

212 Sed confirmo allatam ra-
tionem ex Augustino lib. 1. Retract.
cap. 9. ubi explicans ea, quæ docue-
rat in tribus libris de libero arbitrio
contra Manicheos, scilicet malum
oriri à voluntate, non vero à mala
natura, quæ sit Deo coæterna, &
quam, vt ipse refert ibidem cap. 15.
*propriam carnis esse dicunt, ac gentis
esse tenebrarum*, asserit primo impo-
tentiam, quæ est in homine ad non
se temperandum à libidinosi operi-
bus non esse naturam instituti ho-
minis, sed pœnam damnati, hoc est,
quod homo non habeat illam po-
tentiam, qua valeat impedire prauos

Q

mo-

motus appetitus sētientis, est pœna ir-
 rogata Adamo, à quo fuit propter pec-
 catum sublatum innocentiae donum,
 quo munita volūtas ita dominabatur
 appetitui, vt hic non poterat ei relu-
 ctari, eamque subiugare. secundo ad
 hanc miseriam iustae dānationis per-
 tinet gnorantia, & difficultas, quam
 tamen miseriam negant Pelagiani o-
 riri ex iusta damnatione Dei, negan-
 tes peccatum originale, à quo oritur.
 tertio asserit, quod licet hæc igno-
 rantia, ac difficultas in temperandis
 concupiscentiae motibus esset secun-
 dum primordialia naturæ, hoc est se-
 cundum ea, quæ natura in se includit
 independēter à dono integritatis, ad-
 huc Deum fore laudandum, non cul-
 pandum, vt habet loc. cit. & lib. 2. de
 bono perseuerantiæ c. 11. post mediū,
 vbi ait, *quamuis ignorātia, & difficultas*
essent hominis primordialia naturalia,
nec sic culpandus, sed laudandus esset
Deus, sicuti lib. 3. de lib. arb. c. 18. & 20.
disputauimus, quia dedisset naturæ,
quæ sibi debentur, nempe appetitum
sensitiuum ira potentē resistere ratio-
 ni

ni, vt à ratione coerceri possit, ex quo infert lib. 3. de libero arbitrio cap. 20. naturam productam cum hac ignorantia, & difficultate non suscepisse, vtrumque in poenam peccati, præsertim cum acceperit sapientiæ lumen, quo posset præponere quietem difficultati, sic enim loquitur: non enim mediocria bona sunt quod anima facultatem habeat, vt adiuuante Creatore, seipsam excolat, & pio studio possit omnes acquirere, & capere virtutes, per quas, & à difficultate cruciante, & ab ignorantia cæcante liberetur, quod si ita est, non erit nascentibus animis ignorantia; & difficultas supplicium peccati, sed proficiendi admonitio, & perfectionis exordium. Non enim ante omne meritum boni operis paruum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam præponat errori, & quietem difficultati, vt ad hæc non nascendo, sed studendo perueniat, quod si agere noluerit, peccati rea iure tenebitur, tamquam que non bene vsa sit ea facultate, quam accepit, quanquam enim

in ignorantia, & difficultate nata sit, non tamen ad permanendum in eo, quod nata est, aliqua necessitate comprimitur. Porro ex his sic arguuntur: Augustinus non alio modo soluit argumentum Manichæorum, nimirum concupiscentia, seu potentia concupiscendi est mala, ergo non est à Deo, sed à mala natura, non, inquam, alio modo soluit, nisi assumendo hoc principium, quod concupiscentia non sit de se mala, ideoque si Deus creasset hominem cum ea ignorantia, & difficultate ad bene operandum, quam contraximus per peccatum originale, adhuc esset laudandus, non culpandus, ut expresse notat Suarez proleg. 4. cap. 2. n. 14. quia homo sic institutus cum solis auxilijs naturæ debitis, interdum, ac saepe posset honeste operari. adde quod tunc haberet hom. facultatem, ut adiuuante Creatore posset à difficultate, & ab ignorantia liberari, quamuis nunc dicatur mala eadem concupiscentia, in quantum est effectus pœnalis ortus ab originali, ratione cuius de-

me

meruimus donum gratuitum, quo potentia inferior perfectè subordinabatur superiori, vt explicatum est.

213 Urgeo, ideò ignorantia, & difficultas secundum sua naturalia, competens homini ex vi suæ naturalis originis non haberet pro Auctore Deum, quia impelleret ad malum, nec homo haberet à Deo vires, quibus tale malum posset impedire, ergò si hæc difficultas, & ignorantia superari possit per virtutem à Deo acceptam, adhuc rectè dici potest Deum esse auctorem earumdem potentiarum, quarum vni inest difficultas, alteri vero potentia, & robur ad eam vincendam, vt rectè concludit idem S. Doctor cap. 20. his verbis: *etiamsi anima alibi constituta eas misisset Dominus ad inhabitanda corpora, quibus in ipsa ignorantia, & difficultate liberam voluntatem petendi, & querendi, & conandi non abstulit, daturus petentibus, demonstraturus querentibus, pulsantibus, aperturus, omnino extra culpam esset, hanc enim ignorantiam, & difficultatem studiosis,*

& beneuolis euincendam ad coronam
 glorie valere prestaret, negligentibus
 autem, & peccata sua de infirmitate
 defendere volentibus, non ipsam igno-
 rantiam, difficultatemque pro crimine
 obijceret, sed quia in eis potius perma-
 nere, quam studio quarendi, atque di-
 sciendi, & humilitate confitendi, atque
 orandi ad veritatem, ac facilitatem
 peruenire voluerunt, iusto supplicio
 vindicaret, perpendat ergo Aduer-
 sarius ab Augustino ipsam ignoran-
 tiam, & difficultatem non obijcien-
 dam esse hominibus pro crimine, &
 consequenter eam illam dici non pos-
 se, quod mala sit eorum concupi-
 scentia, aliter illis obijceretur, vt cri-
 men, quod negat Augustinus. Pa-
 teor ab eodem Augustino dici loco
 citato, primum hominem ad istam mi-
 seriam perduxisse Posteros victum pes-
 sima suasionem, quam miseriam susci-
 piunt ad eum (hoc est Diabolum) vin-
 cendum optima fide, non enim parua
 glorie milita est Diabolum vincere
 eodem suscepto supplicio, quo se homi-
 nem victum perduxisse gloriatur, sed

miseriam appellat, non quia mala in se est, sed quia ex malo labis originalis processit.

214 Dico secundo non incurrisse posteros ex peccato originali qualitatem morbidam, per quam potentia concupiscendi reddatur mala, & inclinata ad solum bonum inhonestum, ita Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 11. ubi ait, *opinio de qualitate morbida, ut impossibilis, incredibilisque, ac sine fundamento ficta antiquata est, & ab omnibus relicta, & num. 16. ait positionem morbidae qualitatis, vel habitus pravi superadditi potentys animi fictam esse, & improbabilem. cæterum hæc qualitas, & inclinatio ad delectabile inhonestum potius esset admittenda in voluntate, in qua est formalis malitia, quam in appetitu, in qua est malitia solum denominatiua, præsertim quod non est maior ratio, cur vna, & non alia potentia decidat à statu suæ perfectionis naturalis. Argumentor primo, hæc qualitas morbida non est habitus acquisitus, neque im-*

Q 4.

pres-

pressus, & veluti infusus, in appeti-
 tu sentiente posterorum ab ipso pec-
 cato Adami, ergo non datur, prima
 assertionis pars à nemine, quod
 sciam, vocatur in dubium, quia ha-
 bitus acquisiti generantur ex solis
 actibus, qui non sunt in posteris an-
 tecedenter ad eorum operationem,
 cuius esset auctor ipse Deus, cum
 primo producit animam rationa-
 lem, & vnit eam corpori. Probo
 igitur secundam partem, hæc mor-
 bida qualitas non producit phyli-
 cè à peccato Adami, quod physicè
 non est, quando homines producun-
 tur, nec demeritorie, quia posterius per
 peccatum capitis amiserunt solam
 priuationem gratiæ, ac donorum,
 quæ meruissent, si Adam non pec-
 casset, quandoquidem pactum fuit
 de sola transfusione bonorum super-
 naturalium, & naturalium indebito-
 rum, nempe integritatis; & carentiæ
 fomitis, non vero de naturalibus
 perfectionibus, quæ naturæ secun-
 dum se spectatæ conueniunt inde-
 penderent à pacto, aliter potuisset
 fie-

fieri pactum de dando intellectu, & voluntate, ac facultatibus naturalibus, quo quid ridiculosius. Urgeo per peccatum originale capitis incurrunnt posteri ea solummodo mala, quæ non habuissent capite non peccante, seu quod in idem recidit, per peccatum originale capitis, nihil acquisuimus, sed mere amissimus id, quod meruissimus per obedientiam eiusdem capitis, sed ex obedientia Adami collata essent sola dona gratuita, non verò aliquod bonum naturale debitum naturæ, ergo ex eius inobedientia fuit solummodo inducta privatio talis doni gratuiti; cum ergò natura ante peccatum personale non habuisset hanc qualitatem morbidam, aliter Deus non potuisset illam creare in puris naturalibus, ne diceretur Auctor, & causa mali moralis, seu qualitatis per se impellentis ad solum malum morale, ita post peccatum mere originale relicta fuit cum suis potentijs naturalibus, & in eo statu, in quo fuisset ante peccatum personale.

absque solis donis gratuitis, quapropter si daretur hæc qualitas deberet aliunde probari, quam ex contractione originalis.

215 Et virgeo efficacius, si per peccatum originale contraherent potterit hanc morbidam qualitatem impellentem ad peccandum, utique pueri decedentes cum solo originali eandem qualitatem, & inclinationem retinerent in altera vita, quia perseverante causa, perseverat effectus, sed hanc qualitatem pueri non retinent, quia ex doctrina S. Thomæ laudant, & amant Deum, & consequenter non concupiscunt delectabile inhonestum, per quam concupiscentiam dehonorerent potius, quam laudarent Deum, sic loquitur in 2. dist. 33. quæst. 2. art. 2. in corp. & ad 5. *pueri non baptizati sunt separati à Deo quantum ad coniunctionem, quæ est per gloriam, non vero quantum ad coniunctionem naturalium bonorum, & ideo de Deo gaudebunt naturali cognitione, ac dilectione, & quæst. 5. de malo art. 3. in cor.*
do-

docet hos pueros non habituros a-
ctum inordinatum, quia licet ha-
beant peccatum originale, attamen
non peccarunt peccato personali his
verbis, *post mortem non mutatur in
anima dispositio voluntatis, neque in
bonum, neque in malum, unde cum
pueri ante usum rationis non habeant
actum inordinatum rationis, neque
etiam post mortem habebunt, lignum
enim, ait Salomon, ubicunque ceci-
derit, ibi erit, siue ad Austrum, siue
ad Aquilonem, per quæ verba satis
aperte declarat hanc nouam, & ma-
iorem inclinationem ad malum non
oriri, nisi ex peccato personali, quo-
dum carent pueri, non incurrunt,
neque recipiunt talem morbidam
qualitatem inclinantem ad malum.*

216 Argumentor 2. a pari in
Angelis præuaricatoribus peccato
personali remanserunt potentiæ na-
turales sine donis gratuitis, non ta-
men cum morbida qualitate incli-
nante ad malum morale, & bonum
inhonestum, quia eorum naturalia
ex Doctrina Dionysij remanserunt

sup

Q 6

splen-

splendidissima, ergò in posteris, qui peccarunt solo peccato capitis, non remanserunt potentiaë naturales superiores, & inferiores affectæ vlla morbida qualitate impellente ad solum bonum sensibile inhonestum, præsertim, quod illa maior inclinatio potius debetur peccato proprio, ac personali, quod est longè maius, quam peccato originali, quod est peccatum in alio, ideoque bene aduertit Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 6. ex S. Thoma 1. par. quæst. 95. art. 1. naturalia post peccatum eque mansisse integra in Angelis, & homine. iuxta doctrinam Dionysij, nec oppositum docuisse 1. 2. quæst. 85. art. 1. & ad 1. & cap. 2. num. 9. infert integritatem naturæ non esse donum naturale, quia aliter post peccatum mansisset, peccatum autem non tollit naturalia ex Dionysio, & S. Tho. 1. 2. quæst. 85. art. 6. & q. 89. art. 3. & 4. contra gentes cap. 52. vbi innuit esse doctrinam fidei, & num. 11. subdit hominem, neque dici potuisse priuatum à Deo hac integritate in pœnam peccati, quia

quia de lege ordinaria non punit peccata tollendo proprietates naturales. ex quo ulterius infert, concupiscentiam, & fomitem, quem patimur, esse quidem poenam peccati, sed non aliquid oppositum perfectioni debitæ naturæ, & cap. 3. num. 7. rectè subdit contra Henricum hominem in pura natura esse subditum morti, quæ tunc esset defectus, non poena naturæ.

217 Retorquent Aduersarij argumentum: Patres dicunt Angelos non esse vulneratos in naturalibus, sed solos homines, ergo ex doctrina Patrum concedendum est hominibus aliquod vulnus inflictum ob peccatum capitis, quod negatur Angelis præuaricatoribus præuaricatione personali. Sed retorsio nulla est, quia Patres per eam locutionem nolunt amissam esse ab homine per peccatum originis aliquam perfectionem debitam naturæ ex vi suæ conditionis naturalis, sed solummodo deperditum donum gratuitum, ratione cuius non poterat po-

potentia inferior contra rationem, insurgere, eique obluſtari, quod quidem vulnus non fuit in Angelo, eiusque potentijs naturalibus, quia in eo nulla erat, nec eſſe poterat rebellio appetitus inferioris contra ſuperiorem, vnde Auguſtinus docuit primos parentes erubuiſſe poſt peccatum, quia tunc experti ſunt effectus appetitus præuenientis rationem, eique aduerſantis, quos ante peccatum non ſenſerant, erubuerunt, inquit lib. 2. de nuptijs, & concupiſcentia cap. 5. *quando poſt inobedientiam ſuam, inobedientia membra ſenſerunt, eo quia amiſerunt donum integritatis, quod eſt vulnus naturæ, vt pluribus explicat Suarez prolegom. 4. cap. 8. num. 6. & 7. & 19. his verbis, homo fuit leſus in naturalibus, non quia donum amiſſum fuerit naturale, ſed quia naturalem defectum auferabat, ſeu illi ſubueniebat. Similiter dicitur nudatus, quia ſpoliatus eſt veſtibus, quibus ſupponebatur veſtitus ad differentiam hominis exiſtentis in puris naturalibus, qui dicendus eſſet*

nu;

nudus, quia semper caruisset indu-
mento iustitiæ, vt ait Suar. Proleg. 4.
cap. 8. num. 19. & 20. vbi subdit, ho-
minem dici relictum semiuiuum, ,
quia prius habebat pleniorẽ, & sa-
nioriẽ vitam, quam per culpam
perdidit, quæ denominatio non ca-
dit supra hominem in pura natura,
in qua non præcessisset illa vitæ per-
fectio, nec peccatum. Ratio a prio-
ri, peccatum non potest diminuere
bonum naturæ, nisi per subtractio-
nem alicuius perfectionis, quam in
puris naturalibus haberet, vel per ad-
ditionem positiuam alicuius habitus
inclinantis ad malum: non primum,
quia nulla in natura, vel potentijs,
& organis facta est diminutio per
purum peccatum originale, vt supra
innui: nec secundum, quia huiusmo-
di qualitatis non fuit auctor Deus,
vtpote non auctor mali; nec ipse
homo, qui antequam operetur, ne-
quit in se prauum habitum relin-
quere. Ideoque quidquid Philoso-
phus docet de intellectu, quod sci-
licet sit tamquam tabula rasa, appli-
can-

candum est pariter alijs potentijs, quæ in ipso exortu nil habent in se ipsis depictum, vel sculptum, vt perpendit Suarez cap. 8. n. 9. & 10.

218 Argumentor tertio homo post peccatum primi Parentis nascitur cum omnibus perfectionibus, imò, & cum concupiscentia, & fomite, quem habuisset in statu puræ naturæ, in quo crearetur à Deo, ideoque dicitur à Patribus, & S. Tho. 1. 2. quæst. 87. art. 7. vt notat Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 6. relictus suæ naturæ, sed potentia concupiscendi in pura natura non esset mala, neque haberet annexam qualitatem vitiosam, ergo nec in statu naturæ lapsæ, alioquin homo post peccatum non esset relictus suæ naturæ, sed vt ita dicam alteri, seu alteratæ à proprio statu minor est certa, tum quia nihil quod inest alicui secundum naturam est malum, vt ait Dionys. cap. 4. de diu. nomin; ob idque nullus habitus naturalis est malus, tum quia Deus potuit condere hominem in puris naturalibus cum concupiscentia,

ut mox dicam. Maior vero probatur primo ratione, homo lapsus, & homo purus in perfectionibus naturalibus æquales omnino sunt, cum peccatum originis priuauerit naturam solis bonis gratuitis, de quibus fuit initum pactum cum Adamo, tamquam cum capite, non vero donis naturaliter debitis. vnde bene concludit Suarez Proleg. 4. cap. 7. num. 10. homo per peccatum non amisit libertatem, quam in pura natura habuisset, sed ad summum vires, consistentes in dono integritatis, impossibilitatis, & immortalitatis, quibus etiam in pura natura caruisset, & hoc est quod vno verbo dixit Prosper lib. 1. de vocatione gentium cap. 7. num. 10. *cum homo spoliaretur non voluntate, sed voluntatis sanitate priuatus est.* Idem ferè lib. contra Collatorem cap. 19. secundo auctoritate, quia opposita propositio est 55. Michaelis Baij. *Deus non potuit talem ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.*

219 Respondet Henricus cap. 3.

§. 2.

§. 2. vers. unum obstare videtur, his verbis, cum Baius Pelagianæ hereseos incusaret asserentes hominem talem potuisse à Deo creari, qualis modo nascitur, hinc ob infamiae notam, quam appositæ sententiæ auctoribus inurebat, eiusdem propriæ censuræ subiecta est, & paulo post, cum Louaniensis scriptor oppositam sententiam de creatione hominis cum concupiscentia ab auctore naturæ inserta Pelagianismi de more incusaret, merito ob censuram eiusdem propositio, uti scandalosa, proscripta est. Sed hoc effugium clarissimè eluditur, quia licet quamplures propositiones Baij non damnentur ob rem, quam continent, sed ob adnexam censuram, itaut damnatio cadat supra censuram sententiæ, non vero supra ipsam sententiam, atamen in re præsentî nulla ibi fit mentio de Pelagio, vel sensus à Pelagianis intenti. Nec maioris roboris est alia solutio, quam eodem loco subdit, nimirum damnari allatam propositionem, quia hæreticorum recentium errori à Tridentinis Patri-
bus

bus damnato concineret, illi enim mordicus sustinent, concupiscentiam esse peccatum. Sed neque hæc solutio est valida, quia licet Baius propositione 74. concesserit, *concupiscentiam in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur peccatum sit*, attamen antecederet, ad peccatum personale non agnoscit malitiam in concupiscentia, vti agnoscunt hæretici damnati à Tridentino, imo voluit concupiscentiam potuisse à Deo cum natura produci. Tandem insufficiens est tertia solutio ibidem allata, videlicet damnari propositionem 55. relate ad propositionem 27. *integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis eius conditio: in qua suppositione non poterat produci cum concupiscentia rebeli, cum qua de facto producitur, quia tunc fieret contra propriam naturam exigentem donum integritatis: Insufficiens, inquam, quia duos errores damnat Pontifex, vnum concupiscentiam non esse proprietatem.*

naturalem hominis secundum se
 nudè spectati, alterum, non posse à
 Deo produci hominem cum ista
 proprietate naturali, etiamsi Adam
 non peccasset; cæterum addo, quod
 licet Baius plura docuerit asserta à
 Pelagio, non ideò Baij doctrina
 non est damnata, aliter nec damna-
 rentur plures hæretici, quia hæresim
 ab alijs prius propugnatam defende-
 rint.

221 Respondet secundo Hen-
 ricus concupiscentiam, esse quidem
 conditionem naturalem hominis,
 sed in pura natura fore diuersam ab
 ea, quæ modo est in natura lapsa,
 post peccatum, eò quia nunc vehe-
 mentius inclinatur ad malum, quam
 quilibet habitus vitiosus, vt habet
 cap. 3. §. 2. *versu unum obstare vide-*
detur his verbis, concupiscentia licet
peccatum non sit, est tamen ad pecca-
tum inclinans, & quidem vehemen-
tius, quam quilibet actus vitiosus ab
homine contractus, & versu obijciunt
recentiores, explicans diuersitatem
concupiscentiæ utriusque status na-

tu-

turæ lapsæ, & puræ, sic habet. Si homo non peccasset, motus sensitivi præcessissent quidem actus voluntatis, sed non inferendo vim, ac rationem graui impetu præoccupando, illamque absorbendo, ut de facto contingit, sed suauiter alliciendo, quod & in Paradiso accidit, ubi non voluntatem cupiditas duxit, nec præcessit voluntatem, nec restitit voluntati, ut ait August. lib. 1. operis imperfecti cap. 70. & paulo post subdens huius discriminis rationem, inquit, rectus ordo exigit, ut inferius à superiori, non vero superius ab inferiori moueatur, vnde optima hominis constitutio petit, ut pars eiusdem superior pleno iure in inferiorem utatur, non verò, ut ista illam sibi subiugat, ac supplantet; pertinet autem ad hominis pœnam, ac miseriam, ut more pecudum fortius à delectabili trahatur, quam ab honesto, & hoc prouenit ex ignorantia, quod alterum ex peccato originali in humanum genus deriuatum vitium est, neque enim si perfectè honestum representaretur voluntati ab ista dimitteretur,
de-

delectabili electo. Itaque in illa præponderantia, & maiori vi in trahendo, que inest delectabili supra honestum in statu naturæ lapsæ, pars rebellionis appetitus sensitiui contra rationalem consistit, ut scribit Augustinus lib. 5. contra Iulianum cap. 3. si prudenter hic sapieres, profecto esse iniquitatem videres, qua pars inferior hominis repugnat superiori, atque meliori, quapropter concedit hic Auctor potuisse Deum condere hominem cum concupiscentia, sed non cum prædominio aduersus rationem, præponderante inclinatione appetitus contra inclinationem superioris ad bonum honestum, ideoque concupiscentia in statu puræ naturæ non fuisset tam grande malum, quia non esset occupatum regnum à parte inferiori contra superiorem.

222 Ante responsionem aduerso minus rectè asseri ab Henrico, concupiscentiam inferre vim homini lapso, eumque absorbere, ac vehementius inclinare ad peccandum, quam quilibet actus vitiosus, minus

in-

inquam recte ; primo quia proprius
actus vitiosus est magis inclinatus
ad similem actum , quam non pro-
prius, sed alienus capitis, ergo con-
cupiscentia orta ex peccato capitis,
non infert de se maiorem vim, quam
actus proprius vitiosus. Secundo si
concupiscentia in natura pura, & in-
nocente non inferret vim, sed alli-
ceret suauiter hominem, vtique ho-
mo videretur fere habere donum
integritatis, quia licet allicientia ap-
petitus præcederet rationem, quam
non præcederet in natura integra,
attamen dum nullam inferret vim,
sed suauiter alliceret absque vlla vi,
videretur æquali fere facilitate pos-
se hominem bene operari in vtro-
que statu, ac proinde donum inte-
gritatis, non esset adeo mirum, & ex-
cellens, vt prædicatur a Patribus.
Tertio homo per peccatum dicitur
relictus suæ naturæ ex dictis, si er-
go hic non pateretur tunc talem
violentiam, ac vehementiam inclina-
tionis ad peccandum, nec modo
eam patitur ob meram contractio-
nem

384 De effectibus
nem maculae originalis.

223. Respondeo igitur diuersitate
in modo operandi appetitus inferioris in natura pura, & lapsa saepius ab auctore repetitam, obstare dictis S. Dionysij, & S. Thomae, qui passim enunciant hominem ob lapsum originale non esse vulneratum in naturalibus, sed relictum suae naturae, quae quidem derelictio, vt ait Suar. proleg. 4. cap. 8. num. 6. & 7. non aliter explicari potest, quam quod homo relictus sit cum omnibus viribus, & perfectionibus, quas seclusa iustitia originali, eiusque donis gratuitis; postulat, & habere potest, ideoque Trident. sess. 5. Decr. de peccato originali, loquens de mutatione facta in homine per peccatum, meminit solummodo de amissione iustitiae, & sanctitatis, ac perfectionum ex ea prouenientium. Primum, inquit, hominem Adam cum mandatum Domini in Paradiso fuisse transgressus, statim sanctitatem, & iustitiam in qua constitutus fuerat, amisisse, ob idque secundum corpus, & animam

in

in deterius commutatum fuisse, commutatione inquam posita in deperditione donorum, quibus tam anima, quam corpus perficiebantur, vt declarat idem Suarez cap. 8. num. 19. subdens cap. 9. num. 4. & 6. hominem in natura lapsa non minus habilem esse ad bene operandum, cogitandum, ac iudicandum de agendis ex parte diuinæ prouidentiae generalis, & naturæ consentaneæ, quam esset in statu puræ naturæ, si in eo conderetur, vnde illud axioma naturalia manserunt integra post peccatum, non magis verum est de naturalibus extrinsecis ex parte hominis, quam de naturalibus, seu conaturalibus ex parte diuinæ prouidentiae, quia hæc inter se seruant proportionem, & num. 12. de facto quoad naturalia seruat Deus cum homine illum naturalis prouidentiae modum, quem seruasset in pura natura. hæc optime de more Suarez.

224. Ad rationem ultimo loco allatam aio bene constitutum fuisse hominem in puris naturalibus cum

R

ap-

appetituum dissensione, dummodo pars superior retineat vires sufficientes ad frenandam partem inferiorem, ac suo nutui subiiciendam, præcipuè quod hoc ipsum confert ad meritum operantis, vt ex parte inuenit Suarez proleg. 4. cap. 2. num. 14. & hanc solutionem expressis verbis inuenio in August. lib. 3. de libero arbitrio cap. 20. non enim, inquit, mediocria bona sunt, quod anima facultatem habeat, vt adiuuante Creatore se ipsam excolat, & pro studio possit omnes acquirere, & capere virtutes, per quas, & à difficultate cruciante, & ab ignorantia cecante liberetur, quod si ita est, non erit nascentibus animis ignorantia, & difficultas supplicium peccati, sed proficiendi admonitio, & perfectionis exordium. Non enim ante omne meritum boni operis paruum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam præponat errori, & quietem difficultati, vt ad hæc non nascendo, sed studendo perueniat, quod si agere noluerit, peccati rea iure tenebitur, stantquam, quæ non bene vsa sit ea facultas,

te,

te.
ig
ta
ta
&
ma
nu
ip
vo
co
bu
sa
pa
dif
eni
pra
cat
len
cul
qui
stu
mi
ve
vol
Hi
tra
da

te, quam accepit, quanquam enim in ignorantia, & difficultate nata sit, non tamen ad permanendum in eo quod nata est, aliqua necessitate comprimitur: & deinde sic concludit, etiamsi anima alibi constituta eas misisset Dominus ad inhabitanda corpora, quibus in ipsa ignorantia, & difficultate liberam voluntatem petendi, & querendi, & conandi non abstulit, daturus petentibus, demonstraturus querentibus, pulsantibus aperturus, omnino extra culpam esset, hanc enim ignorantiam, & difficultatem studiosis, & beneuolis euincendam ad coronam glorie valere prestaret, negligentibus autem, & peccata sua de infirmitate defendere volentibus, non ipsam ignorantiam, difficultatemque pro crimine obijceret, sed quia in eis potius permanere, quam studio querendi, atque discendi, & humilitate confitendi, atque orandi ad veritatem, ac facultatem peruenire voluerunt, iusto supplicio vendicaret. Hinc tria ex Augustino infero contra Henricum, & primo asseri à S. Doctore ignorantiam, ac difficul-

tatem non esse supplicium peccati, nec obijciendam pro crimine, vt vult Auctor, sed naturalem conditionem hominis: secundo non necessitari ad peccandum ex difficultate orta ex hac ignorantia, & motione appetitus, ac multo minus more pecudum trahi, ac necessitari ad amplexum boni inhonesti delectabilis, vt aduertit S. Thom. quæst. 4. de mal. art. 2. ad 10. *concupiscentia secundum quod est aliquid originalis peccati, non nominat necessitatem consentiendi motibus concupiscentiæ inordinatis, sed necessitatem sentiendi, que manet post baptismum. tertio hominem esse bene constitutum cum appetitu diffensione naturali, quia pars animæ superior habet facultatem coercendi appetitum, illumque coercendo, mereri. Quæ omnia continent doctrinam nostræ responsionis. Quare dum Augustinus lib. 5. contra Iulianum ait, iniquum esse, vt inferior superiori repugnet, damnat vt malam actualem reluctationem contra præscriptum rationis, si vincat*

ra-

rationem, & à ratione non vincatur, non verò potentiam ad reluctandum, dum ait, malum est, vt inferiora superioribus reluctentur, non quod possint reluctari, & si reluctent, vincantur; distinguo igitur antecedens, malum est vt inferior actu contradicat superiori, & vincat rationem, superiorem seu illam ad se trahat concedo: vt possit contradicere, item subdistinguo, si in parte superiori non adsit virtus illam cohibendi, ac merendi per ipsam actualem cohibitionem, concedo, si adsit talis virtus, nego.

225 Ex quo infero à me damnari in cōclusionē, & solutione argumentorum, relictationem partis inferioris contra superiorem, non præcisè & secundum se sumptam, seu per modum proponentis, nam hæc fuit in Christo tempore passionis, & fuisset in pura natura innocente sine malitia, sed prout habet adnexam præponderantiam, & victoriam contra legem partis superioris, quam actu trahit ad amplexum boni in-

R 3 ho-

honesti relicto bono honesto. quae de causa difficultas, quam experitur quis prosequendi bonum arduum, independenter à contrarietate appetitus sensitivi, tunc est mala, quando est victrix, non tamen quando est victa, & confert ad maius meritum operantis sine vilo demerito.

SECTIO VII.

Soluntur reliqua obiectiones.

226 **O**bjicit 1. Henricus cap. 3. §. 2. ex lib. 4. contra Iulianum cap. 13. duo bona inter se pugnare non possunt, pugnant autem inter se conscientia, & concupiscentia, cum ergo dici nequeat conscientiam esse malam, oportet fateri, rationem mali esse in concupiscentia: Rursus sic urget idem argumentum ex lib. 5. cap. 7. nulla pugna est sine malo, sed quando pugnatur, aut bonum pugnant, & malum, aut malum, & malum, aut si duo bona inter se pugnant, ipsa pugna est magnum malum, cum ergo ex his duobus pugnantibus
fo-